

УДК 378.1

Р.М. Харченко., старший викладач, Сумський національний аграрний
університет

ПРОБЛЕМА ПОШУКУ ШЛЯХІВ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ

У статті автором розглядається проблема пошуку шляхів оптимізації фізичного виховання студентів вищого навчального закладу. На основі вивчення та аналізу літературних джерел автор виокремлює нормативний, науково-теоретичний та практичний рівні вирішення означеної проблеми.

Постановка проблеми. Підготовка майбутнього фахівця являє собою багатогранний процес навчання, що включає декілька видів підготовки (теоретичну, психофізіологічну, фізичну та інші). Фокусування результатів педагогічних впливів усіх видів підготовки й визначає професійну готовність фахівця. У контексті удосконалення процесу професійної підготовки майбутнього фахівця відбувається активний шляхів оптимізації фізичного виховання у вищих навчальних закладах.

Аналіз актуальних досліджень. В умовах погіршення стану здоров'я української нації проблема оптимізації фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів дедалі частіше стає предметом обговорення, вивчення та науково-методичної розробки. Фундаментальними в даному контексті можна вважати праці таких науковців, як В. Григор'єв, А. Драчук, О. Куц, Р. Раєвський, Ж. Цимбалюк та ін.

Мета статті: охарактеризувати проблему пошуку шляхів оптимізації фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що використання різноманітних видів фізкультурної діяльності сприяє профілактиці захворювань, підвищенню працездатності, збільшенню тривалості життя, організації повноцінного дозвілля, боротьбі зі шкідливими звичками, створює умови пізнання власних можливостей і забезпечує оптимальні обсяги рухової

активності [1; 4]. Саме тому актуальною є проблема оптимізації фізичного виховання в системі освіти, зокрема у вищих навчальних закладах. Вивчення літературних джерел дозволяє говорити про три рівні вирішення означеної проблеми: нормативний, науковий та практичний.

Так, нормативне вирішення проблеми оптимізації фізичного виховання студентів – це діяльність уряду в даному аспекті шляхом створення відповідного нормативно-правового поля. Наприклад, у Статті 12 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» зазначається: фізкультурно-оздоровча робота у навчально-виховній сфері здійснюється в поєднанні з фізичним вихованням молоді, з урахуванням стану здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку». У березні 2002 року Міністром освіти був виданий наказ «Про утворення фізкультурно-спортивних клубів у вищих, середніх і професійно-технічних навчальних закладах».

Доцільно згадати лист Міністерства освіти і науки України керівникам ВНЗ № 1/9-454 від 25.09.2015 [6] «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладів», у якому зазначено: «Інформуємо, що з метою забезпечення належного рівня фізичного виховання у вищих навчальних закладах Міністерством освіти і науки буде внесено зміни до Типової форми контракту з керівником державного вищого навчального закладу [...], які передбачатимуть запровадження персональної відповідальності за забезпечення, розвиток та модернізацію фізичного виховання студентів, а також підготовку та оприлюднення щорічного звіту про стан фізичного виховання та спорту в навчальному закладі».

Крім того, у найближчий час Міністерством заплановано реалізацію таких завдань:

- унормування питання віднесення до педагогічного навантаження науково-педагогічних працівників кафедр фізичного виховання проведення ними занять з різноманітних форм залучення студентів до спеціально-організованої рухової активності;

- розробка переліку загальних компетенцій рухової активності для здобувачів вищої освіти різних ступенів;

- висвітлення на офіційному Веб-сайті Міністерства позитивного досвіду модернізації фізичного виховання вищих навчальних закладів з метою поширення кращої освітньої практики [6].

Активною є діяльність в аспекті піднятої проблеми науковців (науковий рівень). Так, у працях А. Драчука, С. Канішевського, О. Куца, Р. Раєвського наголошується на тому, що сучасна організація фізичного виховання у ВНЗ є недостатньо ефективною для підвищення рівня здоров'я, фізичної підготовленості та мотивації до систематичних занять фізичними вправами [2; 4; 5; 7]. Разом із тим, це – завдання, що найбільш гостро стоїть перед вищою школою, яка виступає базовою ланкою підготовки здорових високо кваліфікованих фахівців.

Групою науковців (Ж. Цимбалюк, О. Піддубний, А. Маракушин, В. Кирпенко) [8] на основі аналізу завдань підсистеми фізичної підготовки висвітлено сутності і критеріїв оптимізації педагогічного процесу фізичного виховання студентів ВНЗ. Дослідниками встановлено, що сутність фізичної підготовки полягає у зміні самої організації навчання за рахунок введення технологізації у цей процес; у більш точному визначенні – безпосередньо конкретних цілей в умовах реалізації практичної мети навчання; у здійсненні особистісно-діяльнісного підходу. У такому разі, процес оптимізації навчання студентів під час фізичної підготовки, за визначенням дослідників, полягає [8]:

- у зміні самої організації навчання за рахунок введення технологізації в цей процес;
- у більш точному визначенні конкретних цілей в умовах реалізації практичної мети навчання;
- у здійсненні особистісно-діяльнісного підходу.

Критеріями оптимізації, на їх думку, можуть бути: ефективність і якість рішення освітньо-виховних задач; необхідно виправдані витрати часу і зусиль на досягнення намічених результатів [8].

Вивчення практичного досвіду також дозволяє констатувати пошук шляхів оптимізації фізичного виховання студентів ВНЗ. Так, у ряді вищих навчальних закладах Сумського регіону для оптимізації процесу фізичного виховання студентів та ефективного використання цінностей фізичної культури і спорту в цілях подолання кризової ситуації здійснено спробу забезпечення різноманіття форм і варіативності змісту фізичного виховання. Це, на переконання викладачів фізичної культури, сприяє організації рухової активності студентів співвідносно їхнім ціннісним орієнтаціям, інтересам, потребам. Як оптимальний засіб оздоровчо-кордиційного тренування, здатного надати комплексний вплив на організм, зокрема на їх функціональний стан і психічну сферу, популярними є заняття футболом. Великий об'єм рухів (енергоємних та оздоровчо ефективні) у футболі обумовлений високим емоційним фоном, який «являється важливим фактором, що підтримує інтерес до занять з фізичного виховання. Однак, якщо футбол, як правило, обирають юнаки, то для студенток-дівчат організовані систематичні заняття з аеробіки, степ-аеробіки, шейпінгу тощо. Відзначення потребує те, що обов'язковою умовою вирішення проблеми оптимізації фізичного виховання студентів ВНЗ на практичному рівні є дотримання нормативно-правових вимог.

У процесі пошуку шляхів оптимізації фізичного виховання студентів ВНЗ, доцільним є вивчення закордонного досвіду. Зокрема, в багатьох країнах Європи при організації масової та спортивної роботи з населенням вагоме значення надається діяльності фізкультурно-оздоровчих клубів. Так, наприклад, у Фінляндії 450 тис. осіб, а це близько 34% населення, у тому числі діти й молодь, є членами різноманітних клубів рекреаційної спрямованості. Модель масового спорту в Бельгії також реалізовується в спортивних клубах. Спортивна діяльність студентів Швеції за останні

десятиліття позначена збільшенням відсотка активних членів спортивних клубів [3].

Висновки. Таким чином, проблема оптимізації фізичного виховання молоді, зокрема студентів вищих навчальних закладів, є предметом пошуків як на рівні урядових організацій, так і на рівні безпосередньої організації занять фізичною культурою. Вивчення літературних джерел та практичного досвіду дозволяє визначити три рівні вирішення означеної проблеми: нормативний, науково-теоретичний та практичний.

Література:

1. Григорьев В. К. Физическое воспитание студентов: / В. К. Григорьев, Н. А. Третьяков // Теория и методика физического воспитания: учеб. / под ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олимпийская литература, 2003. – Т. 2. – 321 с.
2. Драчук А. І. Оптимізація фізичного виховання студентів вищих закладів освіти гуманітарного профілю : Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту / А. І. Драчук / ЛДІФК. – Л. 2001. – 20 с.
3. Звягінцева І. М. Шляхи оптимізації фізичного виховання у вищих навчальних закладах / І. М. Звягінцева : Електронний ресурс – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua/30672/1/41.pdf>
4. Канішевський С. М. Відтворення системи фізичного виховання студентів в Україні / С. М. Канішевський // Фізична підготовленість та здоров'я населення : Зб. наук. матеріалів Міжнар. наук. симпозіуму. – О., 1998. – С. 30–32.
5. Куц О. С. Фізкультурно-оздоровча робота з учнівською молоддю / О. С. Куц. – К.; Вінниця: 1995, Ч. І. – 123 с.
6. Лист Міністерства освіти і науки України керівникам ВНЗ № 1/9-454 від 25.09.2015 «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» <http://www.lp.edu.ua/node/8711>
7. Раевский Р. Т. Физическое воспитание как действенный фактор обеспечения здоровья студенческой молодежи / Р. Т. Раевский // Спорт для всіх : Наук.-метод. журн. – 2000. – № 1. – С. 5–10.
8. Цимбалюк Ж.О. Оптимізація фізичного виховання студентів внз на основі технологізації педагогічного процесу викладання дисципліни / Ж. О. Цимбалюк О.Г. Піддубний, А. І. Маракушин, В. Н. Кирпенко // Теорія і методика фізичного виховання. – 2012. – №. 9. – С. 7–10.

В статье автором рассматривается проблема поиска путей оптимизации физического воспитания студентов высшего учебного заведения. На основе изучения и анализа литературных источников автор выделяет нормативный, научно - теоретический и практический уровни решения этой проблемы. Ключевые слова : физическое воспитание, высшее учебное заведение , пути оптимизации, проблема, нормативный уровень,

научно-теоретический уровень , практический уровень , зарубежный опыт.

In the article the author considers the problem of finding ways to optimize the physical training of students of higher education. Based on the study and analysis of the literature author singles out the regulatory, scientific, theoretical and practical level, solving the abovementioned problems.

Відомості про автора:

а)прізвище, ім'я, по батькові: Харченко Роман Миколаєвич

б)посада: старший викладач

в) місце роботи: СНАУ, кафедра фізичного виховання

г) адреса для листування: 40000, м. Суми, вул. Кірова 160, кафедра фізичного виховання